

Ivan Lacković: Tri žene, olje na steklu, 46 x 40 cm, 1969

ideali, ki so bistveno spremenili razumevanje likovne govorice. Nov koncept intelektualnega neoprimitivističnega kroga umetnikov kaže na svojevrstno vzajemnost z magičnimi refleksijami nagonских neoprimitivistov – naivnih umetnikov. Večini modernih in naivnih umetnikov se arhaične umetnosti kažejo kot duhovno sorodne, opaziti pa je mogoče tudi zveze med modernimi umetniki in prvimi naivnimi slikarji. Od leta 1886 se je javnosti z razstavami v Salonu neodvisnih umetnikov začel predstavljati nešolani slikar Henri Rousseau, ki je opozoril nase predvsem s primitivno formo in z naivnim, romantičnim pogledom na svet; njegove slike pa so redno visele poleg Signaca, Seurata, Toulouse – Lautreca, Van Gogha, Bounarda, Matissea in Cezanna.

Pablo Picasso je v delih Henrija Rousseaua našel analogijo z arhetipskim, čistim in neobremenjenim ustvarjanjem. Posebej ga je pri tem umetniku zanimalo ponovno odkritje prvobitnega. Spomnimo se, da je Rousseau petnajst let pred Picassovim zanimanjem za afriško kiparstvo na platna risal čarobne in očarljive podobe fantastičnega in eksotičnega sveta, polne bleščeče barvitosti in prvobitne lepote. Otroška neposrednost Rousseaujevega slikarstva je bila vrhunski ustvarjalni dosežek, ki so ga pozdravljali najbolj znani umetniki avantgarde. S svojim prikazovanjem zasanjane stvarnosti nas ta umetnik uvaža v svet, kjer se prepletata realno in irealno, kot da anticipira moderni pojem umetniške realnosti, ki je v ustvarjanju harmonije fantastičnega in konkretne- ga. Estetika in poetika likovne govorice tega prvega modernega naivnega umetnika je pokazala na obstoj umetniškega tudi v delih avtorjev, ki nimajo likovne izobrazbe. Vasilij Kandinsky, Pablo Picasso in Paul Klee so spoznali ta potencial izvirnega, spontanega in iskrenega, skritega v delih Rousseauja,

Turistična pot "Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine"
povezuje 28 naravnih in kulturnih znamenitosti Dolenjske in Bele krajine, ki vabijo na prijetna potovanja in izlete, polne zanimivosti in drugačnosti!

CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO TREBNJE

Kidričeva 2, 8210 Trebnje, Slovenija
tel.: +386 (0)7 348 21 00, fax: +386 (0)7 348 21 02
e-pošta: info@ciktrebnje.si
spletna stran: <http://www.ciktrebnje.si>

GALERIJA LIKOVNIH SAMORASTNIKOV TREBNJE

Goliev trg 1, 8210 Trebnje, Slovenija

ODPRTO: Ogled možen po predhodni najavi.

Informacije in najava obiska:

tel.: +386 (0)7 348 21 00
tel.: +386 (0)31 250 347, (0)31 812 327
(Center za izobraževanje in kulturo Trebnje)
tel.: +386 (0)7 304 47 17
(Turistično informacijski center Trebnje)

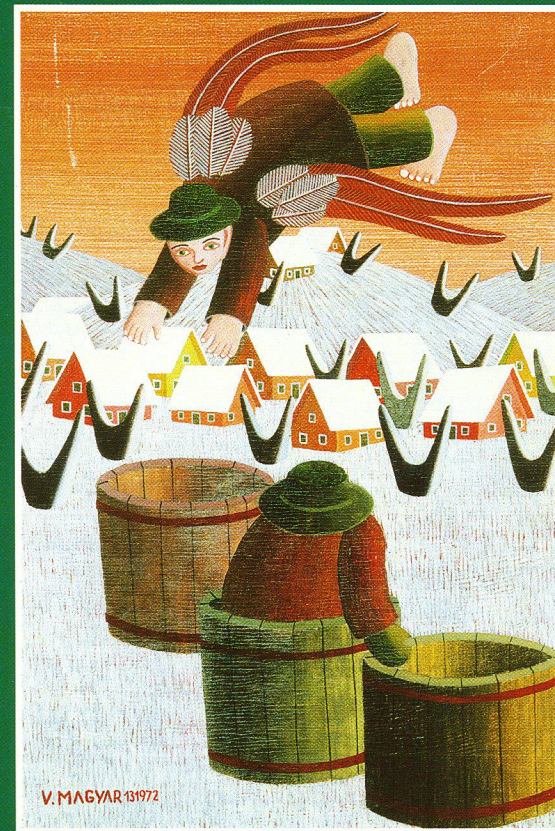
Podrobnejše informacije o celotni ponudbi turistične poti:

Novi trg 6, p.p. 11, 8000 Novo mesto, tel.: 07/3372-440,
fax: 07/3939-322, E-mail: heritage.trail@siol.net, <http://www.slovenia-heritage.net>

Izdala in založila: Koordinacijski odbor projekta »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine« in Občina Trebnje; *vsebinska zasnova:* Marko Kapus; *besedilo:* Marko Kapus; *lektorica:* Majda Papež; *fotografije:* Marko Pršina, fototeka Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje; *produkcija:* Agora Design; *Trebnje, september 2004*

Izid zloženke sta omogočila: Koordinacijski odbor projekta »Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine« ter Javni sklad za regionalni razvoj in ohranjanje slovenskega podeželja Ribnica.

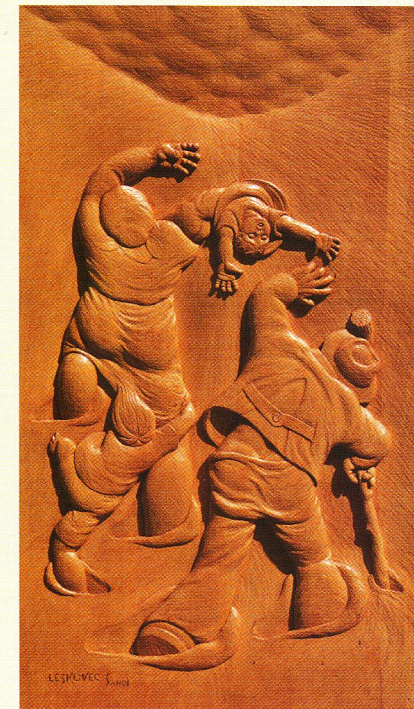
TREBNJE

V. MAGYAR 1972

GALERIJA LIKOVNIH SAMORASTNIKOV

Po poteh dediščine Dolenjske in Bele krajine

Sandi Leskovec: Most ljubezni, relief, 93 x 54 cm, 1986

Naivna umetnost se je v slovenskem prostoru prvič organizirano pojavila leta 1962 z razstavo del iz zbirke zagrebškega novinarja, publicista in zbiratelja Gerharda Ledića pod naslovom Svet naivnih. Razstavo je organizirala Galerija v Kostanjevici na Krki. Osrednje zbiralništvo naivnih in drugih laičnih umetnikov na Slovenskem po letu 1967 pa postane Trebnje z mednarodnim likovnim taborom in Galerijo likovnih samorastnikov. Med umetniki iz Ledićevega kroga, ki so v začetnem obdobju pogosto ustvarjali v Trebnjem, posebej izstopa svetovno znani slikar Ivan Lacković Croata s poetičnimi prizori iz rodne Podravje.

Pod izrazom naivna umetnost razumemo slikarstvo in kiparstvo samoukov – samorastnikov, na katere ne vpliva zgodovinski razvoj umetnostnih slogov in smeri. Gre za umetnost, ki nima razvoja, kot pravi dr. Zoran Kržišnik. Naiva je potemtakem stara toliko kot človeštvo. »Njen rojstni dan je tudi rojstni dan umetnosti,« je zapisal Gerhard Ledić. Zanj so značilni figurativno, predmetno ustvarjanje, poenostavljena risba, lokalne barve in ploskoviti način upodabljanja.

Naivna umetnost je nastala v 19. stoletju kot reakcija na umetnost akademsko izobraženih avtorjev, v začetku 20. stoletja, ko se je začela močneje uveljavljati, pa je pomenila upor zoper umetnost, zasičeno s tradicijo in z akademizmom. Ta upor se je najprej pokazal v delu nekaterih akademskih umetnikov, npr. pri Paulu Gauguinu, kot iskanje spontanosti, primitivne poetičnosti in izoliranosti od civilizacije. Romanja k izvirom arhaične primitivne umetnosti so pripeljala do novih del, množice različnih zavestnih likovnih kombinacij pa tudi nezavednih deformacij realnega. S tem so bili ustvarjeni novi estetski

Jože Peternej – Mazar: Sejem na vasi, olje na platnu, 55 x 75 cm, 1987

ki je ustvarjal »s čistim srcem« in »z modrostjo otroka«, vodila ga je logika njegovih želja in strasti, ne da bi se pri tem menil na nedvomno neznanje in neizkušenost. Bili so fascinirani nad novimi likovnimi možnostmi, ki jih je napovedal ta navaden mali Carinik, ki ga je Max Beckman imenoval Homerja v portirski loži. Filogenetski delež t.i. »arhajske dediščine« pri ustvarjanju koncepta moderne umetnosti očitno kaže na obstoj primarno nezavednih vsebin, fantazij, ki izhajajo iz človeka, bodočega umetnika, in kličejo njegovo individualnost iz arhetipskih globin podzvesti, začeni od anonimnega umetnika iz Altamire do danes.

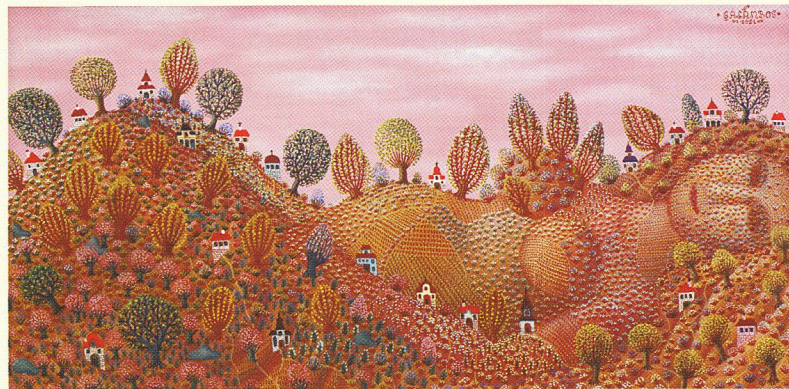
Sredi dvajsetih let 20. stoletja so delovali številni naivni slikarji zlasti v Franciji, Italiji in na Nizozemskem, njihov vpliv pa se je širil predvsem prek Pariza.

Josip Pintarić: Deset zapovedi, olje na platnu, 80 x 110 cm, 1974

Na Hrvaškem je akademski slikar Krsto Hegedušić leta 1930 skupaj z Ivanom Generalićem in Franjom Mrazom ustanovil znamenito »Hlebinsko šolo«.

Na Slovenskem je nastanek samorastniške umetnosti v tridesetih letih 20. stoletja omogočila baročna tradicija kmečkega slikarstva na panjskih končnicah in steklu ter poslikanega pohištva, različni slogi in smeri pa so vse do danes vplivali na nešolane slikarje, ki ustvarjajo na meji naivne umetnosti, vendar je navadno ne dojemajo in ne predstavljajo kot izraz svojih eksistencialnih oziroma nazorskih pogledov. Zagrebška Galerija primitivne umjetnosti je od leta 1973 na mednarodne razstave doma in v tujini ter v svojo zbirko uvrstila tudi več del slovenskih avtorjev (Greta Pečnik, Anton Plemelj, Zlata Volarič). Stike s poveljno generacijo Hlebinske šole pa je vzdrževal Viktor Magyar, ki je dosegel mejno stopnjo naivne groteskne pripovedi. Magyar je kot že uveljavljen slikar naive vidno vplival tudi na nastanek zamisli o združevanju umetnikov v Trebnjem.

Tamas Galambos: Mati zemlja, olje na platnu, 40 x 80 cm, 1981

Franjo Mraz: Kosilo, olje na sekuritu, 34,5 x 49 cm, 1972

V poznih šestdesetih letih, v času, ko je t.i. naivna umetnost doživljala izjemen odziv javnosti, ko je o umetnikih Hlebinske šole govorila vsa Evropa kot o odkritju prvinskosti in rešitvi duše sodobnega človeka, so v Trebnjem osnovali Tabor likovnih samorastnikov, na katerem so se od leta 1968 dalje vsako leto zbrali samotni ustvarjalci, skupaj delali in izmenjavali izkušnje, a ostajali še naprej jasno razpoznavni in samosvoji. Umetniki so tu našli čas in priložnost, da izpilijo in obogatijo svoj individualni umetniški izraz. številni neznani avtorji so s pomočjo taborov in galerije postali doma in v svetu poznani in priznani umetniki naivne umetnosti – samorastništva. Umetniška

Guliano Zoppi: Mercato in piazza, olje na lesu, 50 x 60 cm, 1995

Jutta Borchert: Majski čas, olje na platnu, 40 x 45 cm, 1982

dela, ki so jih ustvarjali na Taborih, so poklanjali Trebnjemu, od leta 1971 dalje pa Galeriji samorastnikov Trebnje. Nastala je zbirka, v kateri je danes 950 umetniških del, slik, reliefov in skulptur, ki jih je ustvarilo 240 umetnikov iz 35 držav, tako evropskih kot držav ostalih celin sveta. Galerija je sodelovala na nekaj razstavah v tujini. Izjemno odmevna je bila predstavitev njenih 176 likovnih del 1997. leta v muzejskem centru naive v Viçu pri Parizu. Na svetovni razstavi naivne umetnosti Insita '94 v Bratislavi je prejela častno priznanje za nacionalno zbirko.

